

מחצית השקל תיקון לחטא העגל להפוך ער"ש דו"י לצירוף עש"ר יו"ד

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

ותוכן דבריו הקדושים כי מקרא מלא דיבר הכתוב (קהלת ז יב) "החכמה תחיה בעליה", מבואר מזה כי המשכת החיות לאיש ישראל היא מחכמה, וכאשר מסתלקת החכמה הרי זה גורם למיתה, ככתוב (איוב ד כא): "ימותו ולא בחכמה". והנה חכמה היא אות י' משם הו"י"ה כמבואר בזוהר הקדוש (פרשת פנחס רלב): "י' חכמה".

"כל משכבו הפכת בחליו"

על פי האמור מגלה לנו האריז"ל, כי אדם שהוא חולה הרי זה סימן שפגם במקור החיים, שהיא חכמה אות יו"ד משם הו"י"ה שמספרה עש"ר, ועל ידי הפגם נהפך עש"ר לצירוף ער"ש ואות יו"ד נהפך לצירוף דו"י, ואז הוא שוכב על מטת חליו שהיא ער"ש דו"י, והתיקון לזה הוא להמשיך לחולה מזון חדש מחכמה אות יו"ד שמספרה עש"ר, כדי להחזיר צירוף ער"ש לצירוף עש"ר וצירוף דו"י לצירוף יו"ד.

וזהו פירוש הכתוב: "ה' יסעדנו על ערש דו"י", הקב"ה סועד לחולה על ער"ש דו"י, כדי להמשיך לו מזון מחכמה אות יו"ד שמספרה עש"ר, ועל ידי זה "כל משכבו הפכת בחליו", שנהפך ער"ש דו"י לצירוף עש"ר יו"ד, ומתרפא בבחינת: "החכמה תחיה את בעליה". לתועלת הענין נעתיק לשון קדשו של האריז"ל:

"ה' יסעדנו על ערש דו"י כל משכבו הפכת בחליו. הנה ענין החולה הוא לסיבת, שאור החכמה הנקרא חיים כמו שאמר הכתוב (קהלת ז יב) והחכמה תחיה בעליה, נסתלקה ממנו. והנה החכמה היא יו"ד שבשם כנודע, וכשהוא מסתלק מן האדם נעשת לו דו"י שהוא הפוך יו"ד, כי נהפכה מרחמים לדין, ועל כן נפל בחוליו. גם יו"ד במספרה עש"ר, וגם היא נהפכה ונעשית ערש, להורות על המטה ששוכב עליה בחליו.

ולכן כדי שיתרפא, צריך שהקב"ה יסעדנו על ער"ש דו"י שלו, שבא לו מחמת חסרון שפע החכמה, וכאשר יסעדנו וימשיך לו מזון מן החכמה, כנזכר בזוהר בפרשת בשלח (דף סב.) כי מזון החולה נמשך מן החכמה, ואז כל משכבו שהם הער"ש והדו"י הנזכר נהפכים לו בחליו לטוב, ונעשית עש"ר יו"ד ועל ידי כך מתרפא."

וזהו המקור למה שכתב ב"משנת חסדים" (מסכת גמילות חסדים פרק א משנה ז) במצות ביקור חולים: "לפיכך יכוין המבקר אותו, שהקב"ה יסעדנו על ער"ש דו"י, ושיהפוך כל משכבו בחליו, בהפוך הדין של ער"ש דו"י, שהוא עש"ר יו"ד מהופך, לרחמים שהוא עש"ר יו"ד כסדרו."

"ורפא ירפא" - י' רפא

לרפאות יו"ד שנהפך דו"י

הנה כי כן זהו רמז הכתוב: "ורפא ירפא", כלומר "ורפא" אם הוא רוצה לרפאות החולה, כי אז העצה לכך "ירפא" הוא אותיות י' רפא, שירפא הפגם באות י' שנהפך יו"ד לצירוף דו"י,

זוהר הקדוש: "עשרים גרה השקל" כנגד יו"ד במילואו,

"מחצית השקל" עשרה גרה כנגד אות י'

אריז"ל: שורש החיות של איש ישראל

מאות י' שהיא חכמה ככתוב: "החכמה תחיה את בעליה"

כאשר האדם פוגם בחכמה אות י' הוא נעשה חולה,

וזה גורם למיתתו ככתוב: "ימותו ולא בחכמה"

על ידי הפגם בחכמה שהיא אות יו"ד

בגימטריא עש"ר הרי הוא מהפך עש"ר יו"ד לצירוף ער"ש דו"י

ללמד ששקולה עבודה זרה כנגד כל המצוות הכלולות בעשרת הדברות שבלוחות.

"מכאן שניתן רשות

לרופא לרפאות"

נקדים עוד מה שמצינו כי בשעת מתן תורה בטלה גזירת מיתה מישראל, וכשחטאו אחר כך ישראל בעגל חזרה המיתה כמבואר בגמרא (ע"ז ה.): "לא קיבלו ישראל את התורה, אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן, שנאמר אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם, חבלתם מעשיכם [בחטא העגל] אכן כאדם תמותו". וצריך ביאור להבין ביתר שאת איך על ידי חטא העגל חזרה המיתה לעולם.

ונראה לבאר הענין על פי מה שמצינו בפרשתנו פרשת משפטים (שמות כא יח): "וכי יריבון אנשים והכה איש את רעהו באבן או באגרוף ולא ימות ונפל למשכב, אם יקום ויתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה רק שבתו יתן ורפא ירפא". שנינו על כך בגמרא (בבא קמא פה.): "תני דבי רבי ישמעאל, ורפא ירפא, מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות". ופירש רש"י: "שניתנה רשות לרופאים לרפאות, ולא אמרינן רחמנא מחי ואיהו מסי".

פירוש, כי לולי שנתן הכתוב רשות לרופא לרפא, היינו אומרים כי מאחר שהקב"ה הכהו איך יעזיב בן אדם לרפאותו. וכן משמע מדברי התוספות (שם ד"ה שניתנה), שנתקשו על כפל הלשון: "ורפא ירפא", שהרי מלשון "ורפא" כבר ידעינן שניתנה רשות לרפא. ותיירצו: "ויש לומר דהוה אמינא, הני מילי מכה בידי אדם, אבל חולי הבא בידי שמים, כשמרפא נראה כסותר גזירת המלך, קמשמע לן דשרי".

ויש לבאר דברי התוספות בדרך יותר פנימי, כי במילים אלו: "ורפא ירפא", נתכוון הכתוב לגלות לנו בזה שורש הרפואה של החולה, על פי הקדמה נפלאה ממשנתו הטהורה של רבינו האריז"ל ב"שער הפסוקים" (תהלים מא ד), אשר דיבר בקדשו לפרש הכתוב (שם): "ה' יסעדנו על ערש דו"י כל משכבו הפכת בחליו".

לנו את הדרך אשר נלך בה, וזה יצא ראשון מה שמצינו במדרש תנחומא (פרשת כי תשא סימן י) כי מחצית השקל הוא כפרה על חטא העגל: "רבי יוחנן אמר, על שעברו על עשרת הדברות, לפיכך יתן כל אחד ואחד עשרה גרה שהוא מחצית". פירוש, מחצית השקל שהוא "עשרה" גרה הוא כנגד "עשרת" הדברות, ועל ידי שחטאו בעגל הרי זה כאילו עברו על כל עשרת הדברות.

ונראה לפרש הכוונה בזה, על פי מאמרם (מכות כד.): "אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום", נמצא כי שני דברות הראשונים: "אנכי ה' אלקיך", "לא יהיה לך אלהים אחרים", הוא שורש כל עשרת הדברות, ועל ידי שחטאו ישראל בעגל שהוא עבודה זרה הרי זה כאילו עברו על כל עשרת הדברות.

עוד יש לפרש על פי מה שכתוב (שמות כד יב): "ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם, ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם". וצריך להבין מה ענין התורה והמצוה לשני הלוחות שלא היה כתוב בהם רק עשרת הדברות, ופירש רש"י: "כל שש מאות ושלוש עשרה מצוות בכלל עשרת הדברות הן, ורבינו סעדיה פירש באזהרות שיסד, לכל דיבור ודיבור מצוות התלויות בו".

וכתב ב"בעל הטורים" (שמות כ יג) על עשרת הדברות: "ויש בהם תר"ך אותיות נגד תרי"ג מצוות ושבע מצוות בני נח וסימנך ת"ר תורה". ובמדרש (במד"ר יג טו): "תרי"ג אותיות יש מן אנכי עד אשר לרעך, כנגד תרי"ג מצוות וז' יתירות כנגד ז' ימי בראשית". ובספרים הקדושים מבואר כי תר"ך אותיות שיש בעשרת הדברות, הם כנגד תרי"ג מצוות מן התורה ועוד ז' מצוות דרבנן.

והנה שנינו בגמרא (הוריות ח.) על הכתוב (במדבר טו כב): "וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה, איזו היא מצוה שהיא שקולה ככל המצוות הוי אומר זו עבודת כוכבים". נמצא כי על ידי חטא העגל שהיא עבודה זרה, הרי זה כאילו עברו על כל תרי"ג מצוות הכלולות בעשרת הדברות, על כן כשירד משה מן ההר וראה שחטאו בעגל שבר את הלוחות, כדי

שבת קודש הבא עלינו לטובה שמברכים בו חודש אדר נקרא "שבת שקלים", כי בזמן שבית המקדש היה קיים היו משמייעים על מצות מחצית השקל בראש חודש אדר, כמו ששינו במשנה (שקלים ב.): "באחד באדר משמייעין על השקלים".

ומפרש בגמרא (שם) הטעם, לפי שמראש חודש ניסן צריך לקנות הקרבנות מהשקלים החדשים, שנאמר (במדבר כח יד): "זאת עולת חודש בחדשו", אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה, לכן מקדימים להשמיע על השקלים שלשים יום לפני ראש חודש ניסן שחל בראש חודש אדר, על דרך ששינו (פסחים ו): "שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום".

והנה בזמן הזה שבעוונותינו הרבים חרב בית המקדש, ואין לנו לא כהן בעבודתו ולא לוי בדוכנו ולא ישראל במעמדו, אנו קוראים בתורה בשבת שמברכים בו חודש אדר פרשת כי תשא מצות מחצית השקל, כדי לקיים בכך (הושע יד ג): "ונשלמה פרים שפתינו". הנה כי כן דבר בעתו מה טוב להתבונן במצות מחצית השקל כפי שכתוב בתחילת פרשת כי תשא:

"וידבר ה' אל משה לאמר, כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם, ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם, זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה".

ויש לדקדק בלשון הכתוב: "כי תשא את ראש בני ישראל", לשם מה הדגיש הכתוב מכל האברים דוקא את "ראש" בני ישראל, הן אמת שהראש הוא האבר היותר חשוב מכל הגוף, אולם הלא כאשר מונים את ישראל הרי מונים את כל הגוף, אם כן היה מספיק לומר: "כי תשא את בני ישראל לפקודיהם".

עוד ראוי להתבונן לשם מה מפרש הכתוב כמה גרה יש בשקל: "עשרים גרה השקל", הלא מכיון שלמעשה אין צריך לתת רק מחצית השקל, הרי היה מספיק לפרש כמה גרה הוא מחצית השקל: "מחצית השקל בשקל הקודש עשרה גרה". עוד צריך ביאור מהו הענין שצוה הקב"ה לתת דוקא מחצית השקל שיש בו עשרה גרה.

והנה מצינו על כך ביאור בזוהר הקדוש ברעיא מהימנא (פרשת כי תשא קפז): כי מחצית השקל שהוא עשרה גרה, הוא רמז על האות י' משם הו"י"ה שעולה בגימטריא עשר, ושקל שלם שהוא עשרים גרה הוא רמז על אות י' במילואו כזה יו"ד שעולה בגימטריא עשרים, ובלשון קדשו: "אבנא למשקל בה דא י', עשרים גרה השקל דא יו"ד". וצריך ביאור להבין גם לפי קוצר השגתנו מהו הענין שצוה הקב"ה לתת מחצית השקל כנגד האות י' מהשם הו"י"ה.

בחטא העגל

פגמו בעשרת הדברות

כדי לבאר כל זה נקדים כמה הקדמות מפי סופרים וספרים הקדושים אשר יאירו

ועל ידי שירפא את האות י' להפוך דו"י לצירוף יו"ד יזכה לרפואה. וזהו ביאור התוספות על כפל הלשון "ורפא ירפא" – "דהוה אמינא הני מילי מכה בידי אדם, אבל חולי הבא בידי שמים, כשמרפא נראה כסותר גזירת המלך, קמשמע לן דשרי".

כלומר שהיה אפשר לומר, שלא ניתן רשות לרפוא לרפא רק מכה הבאה בידי אדם, כי מכה זו לא באה מחמת הפגם באות י' חכמה, שהרי האדם המכה הוא בעל בחירה להכות ח"ו חבירו אפילו אם אין בו חטא, אבל חולי הבא בידי שמים משום שפגם החולה באות י' מקור החיים אין לו רשות לרפא, לכן כפל הכתוב לומר: "ורפא ירפא", לרמז שניתן לו רשות לרפאות גם מכה בידי שמים, על ידי שהחולה יתקן את האות י' מקור החיים, ועל כך נאמר: "ורפא ירפא" - י רפא, שירפא הפגם באות י'.

בספר "לב אריה" (פרשת בשלח אות לג) מפרש בזה הכתוב (שמות טו כו): "ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצוותיו ושמרת כל חוקיו, כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך". ויש לדקדק מדוע שינה הכתוב לומר: "כל המחלה אשר שמתי במצרים", ולא אמר: "כל המכה אשר שמתי במצרים".

אך הביאור בזה כי מה שהביא הקב"ה דוקא עשר מכות על המצרים, הוא מחמת שהפך עליהם הצירוף של עש"ר יו"ד לצירוף ער"ש דו"י, אשר מזה באים כל המחלות ככתוב: "ה' יסעדנו על ערש דו"י". ועל זה אמר הכתוב: "אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצוותיו ושמרת כל חוקיו", שלא תפגום באות יו"ד חכמה, "כל המחלה אשר שמתי במצרים", שהבאתי עליהם עשר מכות מבחינת ער"ש דו"י, "לא אשים עליך כי אני ה' רופאך".

"הב לי ירך" לתקן האות יו"ד

וראיתי בזה דבר נפלא לשני נביאים המתנבאים בסגנון אחד, ב"אהבת שלום" להרה"ק רבי מנחם מענדיל מקוסוב זי"ע (פרשת וירא בד"ה וירא אליו הג') ובפירוש "בן יהוידע" על אגדות הש"ס להגה"ק בעל "בן איש חי" (ברכות ה:), שמפרשים בזה כמין חומר מה ששיניו בגמרא (שם): "רבי חייא בר אבא חלש, על לגביה רבי יוחנן, אמר ליה חביבין עליך יסורין, אמר ליה לא הן ולא שכרן, אמר ליה [רבי יוחנן] הב לי ירך, יהב ליה ידיה ואוקמיה".

הביאור בזה, כי כאשר ראה רבי יוחנן שרבי חייא בר אבא חלה, הבין מזה שנפגמה אצלו [בעוונות הדור] האות י' שהיא שורש החיים מחכמה, ונהפכה אצלו עש"ר יו"ד לצירוף של ער"ש דו"י, לכן אמר לו: "הב לי ירך" – "ירך" דייקא, כלומר תן לי האות יו"ד שלך כדי שאוכל לתקנו, "יהב ליה ידיה", נתן לו האות יו"ד שלו, "ואוקמיה" רבי יוחנן על ידי שתיקן את הצירוף.

ב"אהבת שלום" (שם) מוסיף על כך, כי תיקון זה נעשה על ידי מצות צדקה הניתנת מיד ליד, ועל כך אמר לו רבי יוחנן: "הב לי ירך", שתתן לי צדקה ועל ידי זה אוכל לתקן את האות י' שנפגמה, "יהב ליה ידיה" שנתן לו צדקה "ואוקמיה". וזהו רמז הפסוק (תהלים קז כ): "ישלח ד'ברו וירפאם", ראשי תיבות יו"ד כי על ידי תיקון האות יו"ד זוכים לרפואה.

התורה היא מקור החיים

ונראה לבאר ענין זה בדרך השוה לכל נפש, על פי מה שאנו אומרים בברכת קריאת

שמע בתפלת ערבית (אהבת עולם): "כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה". מבואר מזה כי התורה היא מקור חיינו ככתוב בדברי החכם מכל אדם (משלי ג טז): "אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד". וכן אנו אומרים בברכה אחרונה על התורה: "אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו".

והביאור בזה על פי המבואר בזהר חדש (דף צא:): שישנם בתורה ששים רבוא אותיות, וכתב ב"מגלה עמוקות" על ואתחנן (אופן קפו), כי ענין זה נרמז בשם ישרא"ל שהוא

הכוונה בזה כי עשרת הדברות הם בבחינת אות י' שעולה עשר, והרי הם בבחינת חכמה שהתורה יצאה משם בבחינת: "אורייתא מחכמה עילאה נפקת".

הנה כי כן מבואר היטב הגמרא: "לא קיבלו ישראל את התורה, אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן", כי על ידי ששמעו את עשרת הדברות מהקב"ה שהם שורש התורה בבחינת אות י' שהיא חכמה, נתבטלה מהם המיתה בבחינת: "החכמה תחיה את בעליה", ומביא ראייה לכך: "שנאמר

החכמה תחיה את בעליה" (שם).

אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם, חבלתם מעשיכם אכן כאדם תמותון", כי על ידי שחבלו מעשיהם בחטא העגל שהוא עבודה זרה השקולה כנגד כל התורה, פגמו באות י' של עשרת הדברות ונהפך להם יו"ד עש"ר לצירוף ער"ש דו"י, שהוא מקור כל המיתות על ידי הסתלקות החכמה בבחינת: "ימותו ולא בחכמה".

לכן כדי לתקן ענין זה נצטוו ישראל לתת מחצית השקל שהם עשרה גרה, ומפרש במדרש הני"ל: "על שעברו על עשרת הדברות, לפיכך יתן כל אחד ואחד עשרה גרה שהוא מחצית". וזהו שמפרש ברעיא מהימנא שהכוונה בזה על האות י' מהשם הוי"ה, ולפי האמור הכוונה בזה לתקן הפגם באות י' שהיא חכמה מקור החיות, כדי לתקן הצירוף של ער"ש דו"י ולהחזירו כמו שהיה קודם הפגם עש"ר יו"ד.

ראשו של חולה כנגד אות י' שנפגמה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שאמר הקב"ה למשה רבינו: "כי תשא את ראש בני ישראל", על פי מה שכתוב בפרשת ויחי (בראשית מז לא): "וישתחו ישראל על ראש המטה". ופירש רש"י: "על ראש המטה, הפך עצמו לצד השכינה, מכאן אמרו שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה". ומקור הדבר בגמרא (שבת יב:):

"מנין ששכינה סועד את החולה, שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי. תניא נמי הכי הנכנס לבקר את החולה, לא ישב לא על גבי מטה ולא על גבי כסא, אלא מתעטף ויושב לפניו, מפני ששכינה למעלה מראשותיו של חולה, שנאמר ה' יסעדנו על ערש דו"י".

וצריך להבין: א) איך למדו חכמינו ז"ל מהפסוק: "ה' יסעדנו על ערש דו"י", שהשכינה עומדת למעלה מראשותיו של חולה, הלא בפסוק אינו מבואר כלל שהשכינה עומדת לראשו ולא לרגליו או במקום אחר. ב) מהו הענין שהשכינה עומדת דוקא למעלה מראשותיו של חולה.

ונראה לבאר הענין בזה על פי המבואר בזהר הקדוש (פרשת בא מב.) פירוש הכתוב (ישעיה מג ז): "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו". כי אין לך נברא שלא נרשם בצורת גופו השם הוי"ה ברוך הוא, הא כיצד: "ראש" האדם שהוא עגול הוא בצורת אות י', ה' אצבעות יד ימין הן כנגד ה' ראשונה, "גוף" האדם שהוא ישר הוא בצורת אות ו', ואילו ה' אצבעות יד שמאל הן כנגד ה' שניה, כדי שיזכור תמיד שהקב"ה בראו, ובלשון קדשו:

"ולית בריאה דלא אתרשים בהאי שמא, בגין לאשתמודעא למאן דברא ליה, והאי יו"ד איהו דיוקנא דרישא דכל ברין, ה' ה' דיוקנא דה' אצבען דימינא וה' דשמאלא, ו' דיוקנא דגופא". פירוש: "ואין בריאה שלא נרשם באותו שם, כדי להודיע מי שברא אותו, ואותו יו"ד הוא צורת הראש של כל הבריות, ה' ה' צורת ה' אצבעות של ימין וה' של שמאל, ו' הוא צורת הגוף".

נמצא לפי זה כי החולה שפוגם באות י', בהפכו עש"ר יו"ד לצירוף ער"ש דו"י, הרי הפגם מגיע בראשו שהוא כנגד האות י', ולכן הוא נעשה חולה כי כל חיות האדם נמשכת מהראש שהוא כנגד אות י', הנה כי כן מבואר היטב מדוע השכינה עומדת דוקא למעלה מראשותיו של חולה, כדי לסייע לו בכך לתקן הפגם באות י' שהיא בראשו של אדם.

"שכינה למעלה מראשותיו" לסייע בתיקון של אות י'

מעתה יאיר לנו להבין דברי חכמים וחידותם שאמרו: "שכינה למעלה מראשותיו של חולה, שנאמר ה' יסעדנו על ערש דו"י", ושאלנו הלא אין כאן שום רמז שהיא נמצאת למעלה מראשו, אך לפי האמור נתכוונו חכמינו ז"ל על מה שמבואר בפסוק: "ה' יסעדנו על ערש דו"י", הקב"ה מסייע לו לתקן הפגם באות י' שנעשה מזה צירוף ער"ש דו"י, ומזה מובן שהקב"ה יושב למעלה מראשותיו, כי הראש הוא כנגד אות י' שצריך תיקון, כדי להמשיך לו חיות מחכמה אות יו"ד עש"ר, שיוכל לקום ממטתו ער"ש דו"י בבחינת: "כל משכבו הפכת בחליו".

כיון שבאנו לידי כך יומתק להבין מה שאמר הקב"ה למשה רבינו: "כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם", אם תרצה להרים ולתקן בחינת "ראש" בני ישראל, שהוא כנגד האות י' חכמה שפגמו בה ישראל על ידי חטא העגל, שהיה בבחינת עבודה זרה השקולה כנגד כל מצוות התורה, ופגמו על ידי זה באות י' של עשרת הדברות שהוא שורש כל התורה שיצאה מחכמה.

העצה על כך היא: "ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם", שיתנו כופר נפש לשם הוי"ה שפגמו באות י' שבו, וכל כך למה, "ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם", כדי שלא יהיה בהם נגף מחמת שהפכו יו"ד עש"ר לצירוף ער"ש דו"י, שהוא שורש כל המחלות והמיתות, ומפרש ואומר מהו הכופר נפש:

"זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש עשרים גרה השקל", עשרים גרה הם כנגד אות יו"ד במילואה בגימטריא כ', אולם מכיון שעיקר הפגם הוא באות י' הראשונה, צוה הקב"ה לתת רק מחצית השקל שהוא עשרה גרה כדי לתקן בכך הפגם באות י', ועל ידי זה "מחצית השקל תרומה לה" – לה' דייקא, שיתוקנו כל ד' אותיות השם הוי"ה.